



IOAN MITREA, MEMBRU DE ONOARE AL INSTITUTULUI DE ARHEOLOGIE DIN IAȘI

Expunerea de față nu-și propune alcătuirea biografiei unui coleg și prieten pe care-l cunosc de jumătate de secol, a drumului parcurs de la Căciuleștii din Moldova de sub munte la catedra universitară, nici referirile la neamul Mitrea venit din dăruita Mărginime a Sibiului. Am considerat utilă o rememorare a ambiantei anilor de formație și relevarea meritelor care-l recomandă pentru atribuirea titlului de *membru de onoare* al Institutului de Arheologie Iași.

Un tânăr coleg de breaslă, care poartă un prestigios *nomen* – Boldur – și are ca *praenomina* Dimitrie Ovidiu, a publicat o amplă biografie a omagiatului (*Profesorul Dr. Ioan Mitrea la 70 de ani*, în Zargidava, VI, Bacău, 2007, p. 5–30). Activitatea științifică va fi prezentată de principalul său îndrumător Prof. dr. Dan Gh. Teodor.

De peste patru decenii, drumurile noastre, reședințele au fost diferite, dar au rămas comune preocupările devenite parțiale sau exclusive de cercetare a istoriei. Am început studiile universitare când tocmai se terminase procesul grupului de studenți în frunte cu Alexandru Zub, Tiberiu Popescu, Mihalachi Brudiu și alții care au vrut să organizeze un pelerinaj la Putna cu prilejul aniversării a 500 de ani de la data urcării pe tron a lui Ștefan cel Mare; nu se stinseseră ecoul și mai ales consecințele pe plan ideologic a revoluției maghiare din 1956. Victoria diplomatică care a avut drept consecință retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul țării noastre nu putea să aibă încă pentru cetățeni repercusiunile sperate.

Facultatea de Filologie – Istorie avea un număr de cadre didactice care o scoteau totuși dintr-o zonă cenușie, lozincardă și o plasau într-un spațiu în care era posibilă cercetarea cu rezultate care au putut fi admise, în unele domenii și de știința istorică a deceniilor ulterioare. Profesori ca Mircea Petrescu-Dîmbovița la Istoria veche a României, Nicolae Gostar la Istoria antică universală, Constantin Cihodariu la Istoria medie a României, Nicolae Grămadă la Istorie medie universală, Valerian Popovici la Istoria modernă a României, Dimitrie Berlescu la Istoria modernă universală sau asistenți, precum Gheorghe Platon și Vasile Neamțu, au însemnat mult pentru noi.

Aveau maniere diferite de transmitere a cunoștințelor. Profesorul D. Berlescu care ne-a fost, de asemenea, prodecan și decan, *officia*. Adăugirile lui la datele istorice nu se depărtau de zonă. Tonul era corespunzător – adeseori grav. Ex. „Războiul întoarce șirul normal al lucrurilor și evenimentelor. În timp de pace copiii își înmormântează părinții. Războiul poate avea drept consecințe și cea mai mare nenorocire părinții să supraviețuiască copiilor” sau vorbind de Congresul de Pace de la Berlin (1878), cancelarul Bismark declarase că în desfășurarea Congresului nu dorește decât să aibă rolul unui samsar cinstit. Rezultatele finale ale Congresului au justificat remarcă unora „că nu există samsar cinstit”.

Moș Ciho avea un curs informat, bogat pentru Moldova care era rostit însă, de obicei, monoton. Doar la Ștefan cel Mare răzeșul se vedea părtaș la victoriile ștefanieni și chipul îi devenea radios, prindea tonuri mai înalte.

Valerian Popovici *pleda*. Revoluția de la 1848 în Transilvania atât de complexă a însemnat o culme. Se simțea afecțiunea Profesorului pentru Avram Iancu, participarea la tratative, la lupte, la trista perioadă când mintea lui Avrămuț rătăcea. Vorbea cu admirație de Tache Ionescu, „Tăchiță Gură de aur”.

Profesorul Nicolae Grămadă, în momentele sale bune, când nu era copleșit de idei nihiliste și nu dominau intențiile ironice, ne îndemna către cultură (vizitarea pinacotecii, participări la conferințe cu teme culturale, spectacole de teatru etc.).

Cursurile de Istorie veche aduceau cele mai multe noutăți iubitorilor de istorie. Pe malurile Nilului, pe Akropolis, prin gândirea, arta, arhitectura și acțiunile lumii elenice, pe drumul Romei de la mica cetate la marele Imperiu am fost conduși de un tânăr profesor Nicolae Gostar – format în școala clujeană (Naum – Bezdechi – Daicoviciu). Zăbovea uneori asupra portretelor de femei de la Micene, asupra personajelor feminine din istorie (Hatsepsut, Cleopatra, Zenobia). Cursul bine informat, prezentat liber (conferință), cu privirea spre auditor, chipul plăcut al conferențiarului făceau orele agreabile. La cursurile speciale, mai ales Epigrafiă, puteau fi remarcate vocația și principala sa pasiune. S-ar fi putut autodefini ca un personaj terentian.

În sfârșit, Profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița, înalt, slab, cu ochelari indicând ceva dioptrii, cu un aer aparent depărtat de cele pământene, avea aspectul cel mai apropiat de chipul imaginat de elevi pentru profesorul universitar. O deplasare în străinătate – eveniment rar în 1958 – i-a sporit și mai mult prestigiul. Unele cursuri ale sale nu excelau prin claritate și scria pe tablă mai ales cuvintele ușoare (Glina, Cucuteni) și nu cele precum denumirile glaciațiunilor, rămase amuzament pentru lecturi ulterioare ale studentului evoluat.

Cercul științific și șantierul arheologic dădeau întreaga măsură a profesorului. Periegezele, viața de șantier ca părtaș neprivilegiat, relevarea amănuntului semnificativ, responsabilitatea celui care atacă un obiectiv, lupta pentru valorificarea corespunzătoare cu prudența științifică obligatorie se numărau între elementele care contribuiau la prestigiul Profesorului.

Am avut și cadre didactice care trăiau istoria. Erau unii Profesori *domni* în înțelesul integral al termenului. Departate de a minimaliza contribuția și prestația altor cadre didactice.

Seminariile cu viitorul Profesor și Academician Gheorghe Platon, maestru în logica istorică, și exegeza unor documente și reconstituirea documentată a istoriei economice a Moldovei în epoca feudală cu profesorul Vasile Neamțu au fost de mare utilitate.

Am fost așadar o generație dacă nu fericită, cel puțin care a beneficiat de o bună instrucție și lipsurile erau mai ales din spațiul informației. Am beneficiat de excursii de studii în țară la cele mai importante obiective arheologice și istorice.

Cât privește cursurile cu tentă și direcție politică (ex. Istoria URSS) încă lăseau suficiente ore din cele 40–45 săptămânale și a unui parcurs pe cinci ani pentru a completa cunoștințele cu lucrările accesibile în bibliotecă.

Mulți colegi lasă utile însemnări unor reconstituiri istorice de dimensiuni variabile și menționăm aici într-o ordine alfabetică: Dumitru Agachi, Alexandru Artimon, Vasile Câmpeanu, Constantin Cloșcă, Constantin Dobreanu, Constantin Eminovici, Gheorghe Florescu, Dumitru Ivănescu, Mihai Rachieru, Mircea Stoia. La care se adaugă distinși profesori în licee, inspectori etc.

Ce ar fi de reamintit cu acest prilej despre anul nostru? Solidaritatea în activitățile „voluntare”, patriotice care se terminau vesel, la fel ca și unele examene reușite în procent important, o întrecere stimulativă. Majoritatea căminiști, ne cunoșteam bine cu cei de la alte facultăți, ne anunțau de anumite cursuri sau prelegeri care meritau a fi audiate: Eminescu la „Moș” Agavriloaie, Goethe la Al. Dima, unele prelegeri la Prof. E. Stere sau Th. Simenschi.

Ioan Mitrea era între cei care veniseră la Facultate să învețe, în sens larg. Lua notițele complete, parcurgea bibliografia prescrisă. A înțeles că nu se poate face performanță urmând secția Istorie – Română și s-a transferat la grupa de Istorie a României.

Practica pe șantierele arheologice a început-o cu vacanța anului I – 1959 – la Bâta Doamnei–Piatra Neamț, cercetări arheologice conduse de prof. Nicolae Gostar. A devenit șeful cercului de Istorie îndrumat de prof. M. Petrescu-Dîmbovița și s-a orientat către perioada Formării limbii și poporului român. A pregătit lucrarea de licență cu această temă sub conducerea efectivă a dr. Dan Gh. Teodor.

Desigur oportunitățile unei generații sunt diferite, liberul arbitru poate deține un procent important în croirea/proiectarea și desfășurarea unor destine individuale.

Ioan Mitrea a luptat, a depus o muncă asiduă, a avut comportamentul, a direcționat calitățile sale pentru a se realiza ca individ, ca cercetător, dascăl, om de conducere și acțiune. După absolvire a început cariera universitară la Institutul Pedagogic de 3 ani Iași, mutat la scurt timp la Bacău. Doctoratul i-a prilejuit contacte directe cu școlile de istorie de la București (Prof. Ioan Nestor, Prof. Gh. Ștefan) și Cluj (Prof. Kurt Horedt).

A fost asistent, lector, prodecan și decan al Facultății de Istorie a Institutului de 3 ani de la Bacău, desființat în 1975. A avut apoi o activitate în domeniul muzeistic – director al muzeului Județean de Istorie Bacău și apoi iarăși cadru didactic universitar și de liceu.

În tot acest timp a desfășurat o prodigioasă activitate științifică: săpături arheologice, cercetări arhivistice, studii de istoriografie și de istoria culturii în general. Preocuparea centrală a rămas în sfera istoriei secolelor VI–X, întocmirea monografiei despre stațiunea Davideni (*Comunități sătești la est de Carpați în epoca migrațiilor. Așezarea de la Davideni din secolele V–VIII*, Piatra Neamț, 2001) încununând aceste eforturi.

A fost răsplătit cu numeroase premii, între care și cel al Academiei Române.

Migrațiile periodice a preocupărilor prin publicarea unor lucrări care evadau din secolele a căror istorie l-au consacrat erau o comandă socială la care a trebuit să răspundă. La fel și bogata activitate publicistică. Istoria nu este doar a istoricilor (și nu doar pentru istorici).

Bacăul important prin industria sa și centru sportiv performant a devenit și un centru cultural cu un învățământ de calitate și grație colegului Ioan Mitrea, continuator în anumite zone al lui Iulian Antonescu.

Prin acordarea titlului de membru de onoare al Institutului de Arheologie Iași omagiem așadar un arheolog, un istoric, un pedagog cu rezultate de excepție în domeniile profesate.

Ioane îți dorim sănătate, spre bucuria ta și a familiei, a tuturor celor care-ți prețuiesc munca și rezultatele.

La Mulți Ani !

SILVIU SANIE